

Notat

Rapportering til RME av
flaskehalsinntekter og
henførbare kostnader i henhold
til 3. energimarkedspakke

Dokumentet sendes til:
Reguleringsmyndigheten for Energi

Saksbehandler/Adm. enhet:

Ketil Røn/CØV

Gro Ballestad/ CØV

Bernt Anders Hoff/ GOU

Sign
.....

Ansvarlig/Adm. enhet:

Steinar Aksnes / CØV

Sign:
.....

Til orientering:

Dokument ID:

Dato: 1.3.2021

Innhold

1. Bakgrunn	2
2. Regelverk knyttet til bruk av flaskehalsinntekter	2
3. Kraftsystemet i Norge og Norden	4
4. Avgrensning av relevante og vesentlige kostnader.....	5
5. Vurdering av relevante, vesentlige kostnader knyttet til å opprettholde eller øke kapasitet mot utlandet.....	7
6. Statnetts forslag til prinsipper for avgrensning av relevante og vesentlige kostnader for kapasitet mot utlandet	8
7. Rapportering av Statnetts planer og tiltak for å nå "priority objectives" i reguleringen	11
8. Forslag til rapportering av flaskehalsinntekter og tilhørende kostnader for årene 2019 og 2020.....	12
9. Vurdering av bruk av en intern konto	13

1. Bakgrunn

Det er betydelige flaskehalsinntekter som oppstår i tilknytning til kraftflyt mellom landene i Europa, mens utvekslingskapasiteten til dels er begrenset. Dette har fra EUs side ledet til den konklusjon at det stilles krav til at flaskehalsinntekter som oppstår primært skal benyttes til å opprettholde/ øke utvekslingskapasiteten mellom landene, mens bruk til tariffreduksjon har fått lavere prioritet enn tidligere. Slike krav er stilt gjennom reguleringen i 3. energimarkedspakke, og er innlemmet i norsk regelverk. Hovedmålet med reguleringen er dermed at TSOene skal sørge for tilstrekkelig utvekslingskapasitet mellom landene.

Kravene i 3. energimarkedspakke innebærer at flaskehalsinntekter skal benyttes til å øke/ opprettholde tilgjengelig kapasitet på utenlandsforbindelser. Kravene i 4. energimarkedspakke omfatter også flaskehalsinntekter ved interne prisområder (cross-zonal). Reguleringen innebærer at så lenge nasjonal regulator anser at målene i reguleringen er nådd, så kan et eventuelt overskudd mellom flaskehalsinntekter og tilhørende kostnader benyttes til å redusere tariffene.

Norge skal fra og med året 2020 rapportere mottatte flaskehalsinntekter knyttet til kraftutveksling på utenlandsforbindelser opp mot kostnader som vurderes som vesentlige og relevante for drift, opprettholdelse og/ eller økning av kapasiteten på disse forbindelsene. I dette notatet vil vi særlig forklare hvilke kostnader vi anser å være relevante å inkludere i denne rapporteringen, herunder hvilke prinsipper for kostnadsavgrensning vi anbefaler.

Basert på den årlige rapporteringen skal RME vurdere om Statnett som TSO har *oppfylt sine forpliktelser*, dvs. at man har disponert flaskehalsinntektene i samsvar med gjeldende regulering, herunder bruk til opprettholdelse og/eller økning i utvekslingskapasiteten mellom land (cross-border capacity). I notatet vil vi derfor også beskrive hva vi anser som Statnetts forpliktelser i så henseende samt hva RME, slik vi vurderer det, bør legge til grunn i sin vurdering av om Statnett har "oppfylt sine forpliktelser" i henhold til kravene i reguleringen.

2. Regelverk knyttet til bruk av flaskehalsinntekter

Aktuell regulering for Norge er i forordning 714/2009 (del av tredje energimarkedspakke), som er innlemmet i EØS-avtalen og gjort til norsk rett gjennom forskrift om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene. Det følger av forskriftens §1 at:

"EØS-avtalen vedlegg IV nr. 20 (forordning (EF) nr. 714/2009 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene) som endret ved vedlegg IV nr. 48 (forordning (EU) nr. 543/2013 om innsending og offentliggjøring av opplysninger på markedene for elektrisk kraft), samt vedlegg IV nr. 40 (forordning (EU) nr. 774/2010) gjelder som forskrift med de endringer og tillegg som følger av vedlegg IV, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig"

Norge er dermed bundet av EU-forordning 714/ 2009. Forordningen setter visse begrensninger for hva flaskehalsinntektene kan benyttes til. I korte trekk går den ut på at flaskehalsinntektene primært skal brukes til å (a) sikre/opprettholde utvekslingskapasitet og (b) vedlikeholde/øke utvekslingskapasitet gjennom investeringer i ny utvekslingskapasitet eller andre nettinvesteringer. I den utstrekning inntektene ikke kan brukes "efficiently" til formål (a) og/eller (b), kan det overskytende benyttes til tariffreduksjon, forutsatt at dette godkjennes av nasjonal regulator. Midler som måtte være igjen etter dette, skal avsettes for senere bruk til formål (a) og/eller (b).

Det er naturlig å anta at hva som er å anse som "efficiently" må bygge på samfunnsøkonomiske vurderinger.

I forordningen heter det i art. 16 (6) med våre uthevninger:

Any revenues resulting from the allocation of interconnection shall be used for the following purposes:

(a) guaranteeing the actual availability of the allocated capacity; and/or

(b) maintaining or increasing interconnection capacities through network investments, in particular in new interconnectors.

*If the revenues cannot be **efficiently used** for the purposes set out in points (a) and/or (b) of the first subparagraph, they may be used, subject to approval by the regulatory authorities of the Member States concerned, up to a maximum amount to be decided by those regulatory authorities, as income to be taken into account by the regulatory authorities when approving the methodology for calculating network tariffs and/or fixing network tariffs.*

The rest of revenues shall be placed on a separate internal account line until such time as it can be spent on the purposes set out in points (a) and/or (b) of the first subparagraph. The regulatory authority shall inform the Agency of the approval referred to in the second subparagraph.

Regelverket i 3. energimarkedspakke (EU forordning 714/ 2009) omfatter flaskehalsinntekter ved utenlandsforbindelser, og ikke fra interne prisområder.

Regelverket i 4. energimarkedspakke er gitt gjennom EU-regulering 2019/ 943. Innholdet bygger på 3. energimarkedspakke, men omfatter i tillegg til flaskehalsinntekter mot utlandet også flaskehalsinntekter mellom interne prisområder ("cross-zonal"). 4. energimarkedspakke oppstiller i en egen metodikk som er foreslått av TSOene og nå vedtatt av ACER, konkrete krav til avgrensning av "relevante og vesentlige kostnader" for kapasitet mellom prisområdene. I tillegg er det krav om en redegjørelse for planer og tiltak for å opprettholde/ øke kapasitet mellom prisområdene. Den fastsatte metoden er ikke direkte bindende for Statnett/ Norge formelt sett, da metoden er utarbeidet i medhold av et regelverk vi ikke er bundet av. Det vurderes imidlertid som praktisk og hensiktsmessig at Statnett fra 2020 rapporterer basert på den metodikken som oppstilles etter 4. energimarkedspakke, da denne bygger på regelverket i 3. energimarkedspakke. Metodikken etter 4. energimarkedspakke kan dermed også benyttes for rapporteringen etter 3. energimarkedspakke. Rapporteringen vil imidlertid kun omfatte flaskehalsinntekter og tilhørende relevante kostnader for kapasitet mot utlandet, og ikke flaskehalsinntekter/ henførbare kostnader knyttet til interne prisområder. Dette vil endres i fall Norge tiltrer 4. energimarkedspakke, der da også interne prisområder vil være omfattet.

3. Kraftsystemet i Norge og Norden

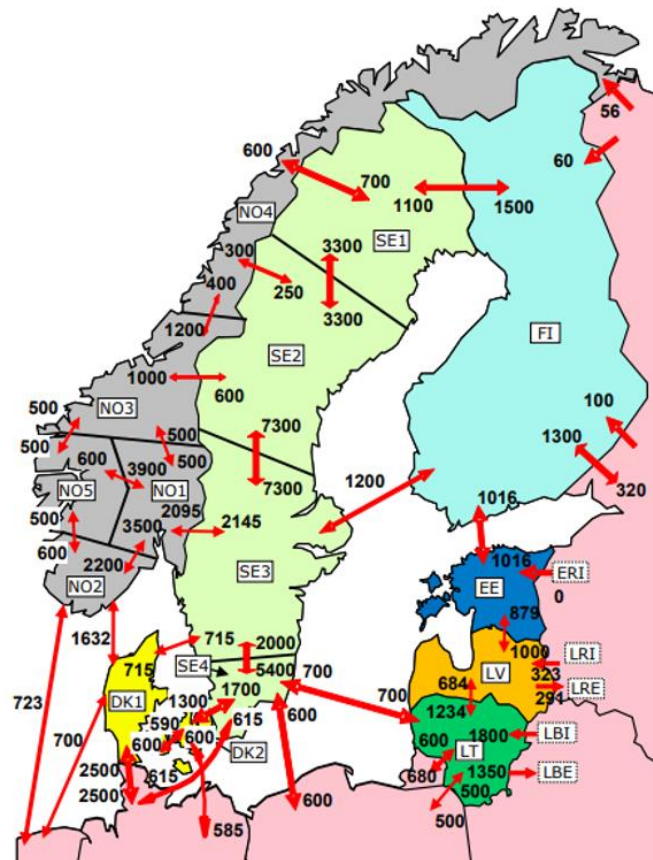
Kraftsystemet i Norden er et integrert og helhetlig system. Flyten mellom landene og prisområdene avhenger av hverandre.

Figuren under viser utvekslingskapasiteten som er tilgjengelig for det nordiske markedet (NordPoolSpot). Her fremgår utvekslingskapasiteten som er etablert per oktober 2020 mellom prisområder i Norden, både innenfor det enkelte land og mellom landene.

Vi gjør oppmerksom på at det er flere forbindelser til utlandet utover det som inngår i spot, eks. mellom NO4 og Finland. Dette har betydning for kraftflyten som også systemoperatøren må ta hensyn til, men som ikke gis til markedet direkte. Med andre ord er systemet enda mer komplekst og integrert enn det som fremkommer direkte av figuren.

Nettet i Norge er nært knyttet til resten av Europa gjennom forbindelser mot Sverige og Finland (luftledninger) samt HVDC-kabler mot Danmark (Skagerak 1-4) og Nederland (NorNed). I tillegg vil nye kabelforbindelser mot Tyskland (NordLink) og England (NSL) bli satt i drift i 2021-2022. Det er per februar 2021 prøvedrift på Nordlink.

Samlet eksportkapasitet i dag er 6050 MW mens samlet importkapasitet er 6350 MW. Etter idriftsettelse av kabler til Tyskland og England vil utvekslingskapasiteten øke med 2x1400MW, til hhv 8850MW (eksport) og 9150 MW (import)

	Luftledninger					HVDC-kabler				Sum kapasitet mot utland	
	Norge - Sverige					Skagerak 1-4	NorNed	NorLink (2020)	NSL (2021)		
Norge	NO1-SE3	NO3-SE2	NO4-SE2	NO4-SE1	Sum NO-SE	NO-DK	NO-NL	NO-DE	NO-GB	ex DE og GB	inkl DE og GB
Eksport	2 145	600	250	700	3 695	1 632	723	1 400	1 400	6 050	8 850
Import	2 095	1 000	300	600	3 995	1 632	723	1 400	1 400	6 350	9 150

Transmisjonsnettet i Norge er et sammenhengende, masket nett og ett system som foruten alle kabler, består av nærmere 12000 km ledninger og 200 stasjoner. Norge har en desentralisert produksjonspark med mye fleksibel vannkraft. Det norske transmisjonsnettet er i stor grad dimensjonert for å få ut kraftproduksjonen, både inn mot de store forbrukssentraene i Norge samt mot utlandet.

Som det fremgår av figuren over har transmisjonsnettet i Norge forbindelser mot utlandet fra alle interne prisområder. Hele transmisjonsnettet er dermed i prinsippet av betydning for kapasiteten mot utlandet slik at det kan handles kraft på tvers av landegrensene. En indikator som illustrerer dette, er at forholdet mellom samlet eksportkapasitet sett i forhold til samlet forbruk under topplast for Norges vedkommende er på hele 34%. Dette viser at det norske transmisjonsnettet er

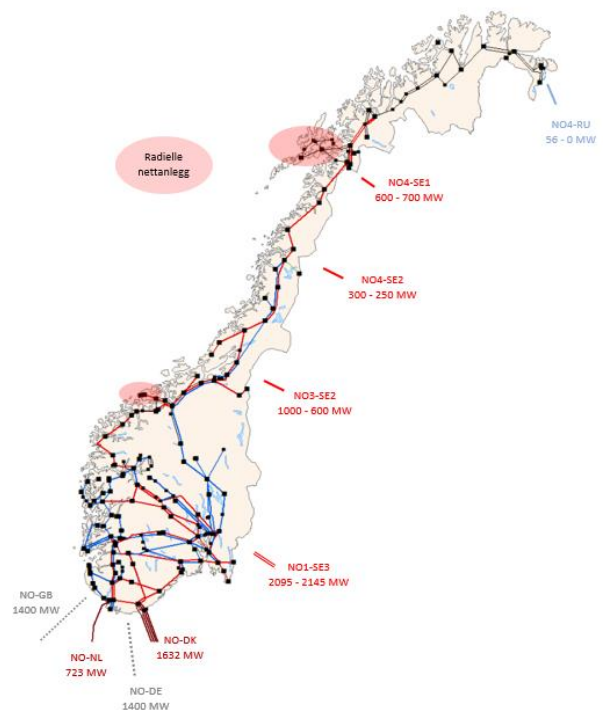
eksportdimensjonert, og at det er krevende å trekke ut enkelte nettanlegg uten at kapasiteten på en eller flere utenlandsforbindelser påvirkes.

Kraftproduksjonen i Norge er spredt over hele landet. Kraften vil som hovedregel flyte fra kraftverkene mot de store forbruksområdene samt mot utvekslingskapasiteten i sør og øst. I perioder vil det også være import og et flytmønster som går andre veien. Implikasjonen av dette er derfor at hele det maskede transmisjonsnett, inklusiv stasjonene, er viktig for utvekslingskapasiteten mot utlandet.

Noen få områder i transmisjonsnett kan imidlertid være av en mer radiell karakter, hvor nettets hovedfunksjon er å bringe kraften til forbruket i disse områdene. Dette gjelder anlegg i Lofoten-Vesterålen og Fræna.

Anlegg i disse områdene vil i mindre grad påvirke utvekslingskapasiteten, verken internt eller mot utlandet. Det kan dog være situasjoner hvor også kraftuttaket i disse anleggene kan ha betydning for utvekslingen mot utlandet.

Som det fremgår av kartet til høyre utgjør disse anleggene en helt marginal del av det samlede transmisjonsnett.

4. Avgrensning av relevante og vesentlige kostnader

ACER har nylig godkjent TSOenes felles forslag til metodikk knyttet til bruk av flaskehalsinntekter, slik den nye EU reguleringen krever (4. energimarkedspakke). Metodikken beskriver blant annet hva som kan anses som relevante henførbare kostnader. I henhold til metodikken kan alle kostnader som er knyttet til anlegg eller tiltak som vurderes å ha en vesentlig betydning for kapasitet mellom prisområder tas med:

- kostnader ved historiske investeringer som anses å ha vesentlig betydning. Dette gjelder både selve utenlandsforbindelsene, samt relevante innenlandske nettanlegg.
- drifts- og vedlikeholdskostnader relatert relevante anlegg
- tapskostnader relatert relevante anlegg
- systemdriftskostnader med vesentlig betydning
- andre kostnader som vurderes å være av vesentlig betydning utvekslingskapasiteten

Teksten nedenfor er hentet direkte fra den ACER-godkjente metodikken, og gir en mer detaljert beskrivelse av aktuelle kostnader som anses relevante.

System operation costs, including inter alia:

- i. Costs related to firmness measures activated by TSO(s) that guarantee cross-zonal schedules resulting from firm allocated capacity, in accordance with CACM and FCA Regulations while complying with the safety standards of secure network operation, and costs related to remedial actions activated to maximise available capacity for cross-zonal trade, in accordance with Article 16 of Regulation (EU) 2019/943,*
- ii. Firmness compensation costs: TSOs' costs related to compensation of the owners of curtailed transmission rights which cannot be used in order to ensure system security, in accordance with FCA and CACM Regulations,*
- iii. Financial net costs associated to hedging options: costs related to hedging products against volatile market spreads, different from long-term transmission rights offered by TSOs to market operators in accordance with FCA regulation,*
- iv. Remuneration of non-nominated Long-Term Physical Transmission Rights and Financial Transmission Rights as provided by the FCA Regulation,*
- v. Costs of regional security coordinators (RSCs) and regional coordination centres (RCCs) which perform tasks related to TSOs regional coordination in one or more capacity calculation regions.*

Costs resulting from network investments that are relevant to reduce interconnector congestion, including inter alia:

- vi. Ongoing investment or capital expenditures for renewal, replacement, reinforcement of existing assets, or new assets which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity, including the costs of development and construction phases of such assets.*

Investment or capital expenditures shall include, inter alia:

- a) The efficiently incurred costs related to dismantling assets, as long as they are related to a renewal or reinforcement of those assets or they are a requirement set out as a result of the permitting process for the construction or refurbishment of another asset.*
- b) All of the costs necessary for the permitting process, such as those allowing a better integration of the asset in the environment, provided they are considered efficient by the relevant NRA.*

Investment costs funded by CI should not be covered twice by CI and tariff revenues.

- vii. Costs directly resulting from past network investments:*

- a) Capital expenditure costs during the depreciation period of the asset: depreciation and capital remuneration (equity and/or debt) related to investments which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity,*
- b) Where applicable according to the national regulatory framework, remuneration of assets under construction related to investments which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity,*
- c) Where appropriate, cost of long-term leasing of network elements that significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity.*

The cost category (vii) shall be considered according to national regulatory practices, using either detailed reporting or proxy values.

Other costs resulting from network investments:

- a) Maintenance and operating costs (OPEX) related to assets which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity,
 - b) Taxes directly linked to assets which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity and are thus considered in the same way as OPEX,
 - c) Electrical losses resulting from assets significantly contributing to cross-zonal capacity (excluding those losses covered by the Inter-TSO Compensation mechanism),
 - d) The following cost items, on the obligatory condition that they are allocated to a specific asset which significantly contributes to maintaining or increasing cross-zonal capacity by the NRA:
 - a. Additions to accruals for asset dismantling costs,
 - b. Specific insurance costs (machine insurance),
 - c. Costs for rescue concepts of maintenance and repair teams.
- The cost category (viii) shall be considered according to national regulatory practices, using either detailed reporting or proxy values.
- ix. Other costs related to the optimisation of usage of new and existing assets which significantly contribute to maintaining or increasing cross-zonal capacity, where it is duly justified by the TSO and NRA how such costs are of cross-zonal relevance.

2. Investments considered when allocating CI include:

- a) Cross-zonal assets (including interconnectors)
 - b) Internal assets with cross-zonal relevance.
3. Costs corresponding to the cost categories in Article 3(1) of this Methodology shall be incurred and can be covered by CI only if they are considered efficient by the relevant NRA at national level.

5. [Vurdering av relevante, vesentlige kostnader knyttet til å opprettholde eller øke kapasitet mot utlandet](#)

Transmisjonsnettet binder sammen produksjon og forbruk, og er en nødvendig forutsetning for all import og eksport av kraft over kabelforbindelsene mot utlandet. Transmisjonsnettet er per definisjon integrert og sammensatt, og hele transmisjonsnettet er nødvendig for å sikre den nødvendige funksjonaliteten i alle punkter. Fjerning av en eller flere forbindelser i transmisjonsnettet, herunder stasjon/transformering, vil i større eller mindre grad påvirke kapasiteten på en eller flere utenlandsforbindelser. Dette tilsier i prinsippet at alle forbindelsene og øvrige anlegg i transmisjonsnettet har betydning for kapasiteten mot utlandet, selv om selvsagt noen forbindelser har større betydning enn andre.

I henhold til utdypende notat fra TSOene knyttet til ACER-godkjent metodikk for bruk av flaskehalsinntekter, kan hele investeringen medregnes dersom den anses å ha "cross-zonal relevance". Dette på grunn av at en enkelt investering ofte har flere og sammensatte formål, og at det ikke faglig sett er mulig å splitte opp investeringskostnaden på de ulike formålene. Denne logikken er også anvendbar

vurdert opp mot "cross-border relevance", jf 3. energimarkedspakke. Statnetts investeringer i transmisjonsnett – både reinvesteringer og nyinvesteringer - vil ha betydning for kapasiteten mot utlandet også der hovedformålet er et annet enn å opprettholde/ øke kapasiteten på selve utenlandsforbindelsen.

Vi vil på bakgrunn av dette argumentere med at det norske transmisjonsnett i sin helhet har betydning for kapasiteten mot utlandet. Dette bekreftes også gjennom definisjonen og kravene til å kvalifisere for transmisjonsnett slik de er nedfelt i Energiloven, der det blant annet framgår at kundespesifikke anlegg ikke inngår. Spørsmålet er imidlertid om kravet til vesentlig betydning for kapasitet mot utlandet medfører at enkelte anlegg og dermed kostnader relatert disse bør trekkes ut av kostnadsgrunnlaget. Basert på en vurdering av kravet om vesentlighet, anbefaler vi å trekke ut følgende av transmisjonsnettets samlede kostnadsgrunnlag:

1. Linjer av radiell karakter
2. Stasjoner som vurderes å ikke ligge i nettmessig nærhet til et utvekslingspunkt mot utlandet
3. Tilhørende nettap, drift/ vedlikehold og systemdriftskostnader knyttet til pkt 1 og 2.

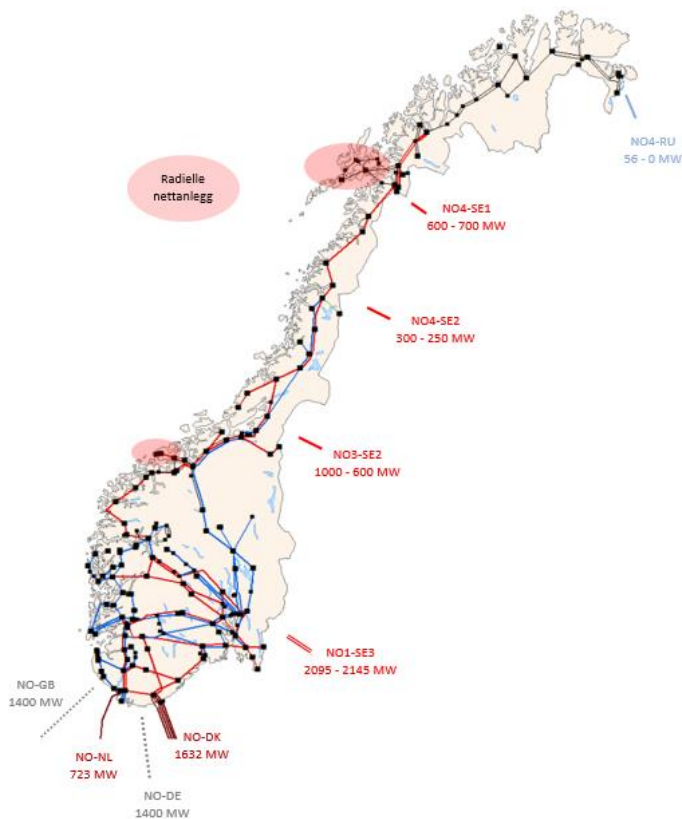
Statnetts forslag til metode for å etablere det avgrensede kostnadsgrunnlaget beskrives nærmere nedenfor i nedenstående kapittel.

6. Statnetts forslag til prinsipper for avgrensning av relevante og vesentlige kostnader for kapasitet mot utlandet

Statnetts metode er foreslått med utgangspunkt i den beskrevne metodikken. Metoden bygger på en skjønsmessig faglig vurdering av linjer og stasjoners betydning for kapasiteten på en eller flere utenlandsforbindelser. I et stort geografisk masket transmisjonsnett med store avstander mellom produksjonssteder, forbrukssteder og lokasjoner for utenlandsforbindelser er det per definisjon ikke hensiktsmessig eller praktisk mulig å fastslå hver enkelt linje eller stasjon sin betydning. Det er opplagt at ved å fjerne en gitt linje eller stasjon, så vil dette ha følger som i større eller mindre grad også vil påvirke kapasiteten på en eller flere utenlandsforbindelser. Både linjer og stasjoner er planlagt og bygd ut fra flere og sammensatte formål. Utenlandshandel og kapasitet på disse forbindelsene er et av disse formålene. Også eldre nettanlegg som ble bygd før noen av utenlandsforbindelsene kom på plass vil naturlig nok være en del av det samlede bildet, ved at de er en del av det samlede kraftsystemet. Nye linjer og stasjoner vurderes dermed også i forhold til hvordan de best tilpasses og dimensjoneres i forhold til det eksisterende nettsystemet. Vi kan dermed si at også utenlandsforbindelsene drar fordel av et sterkt innenlands transmisjonsnett med god overføringskapasitet.

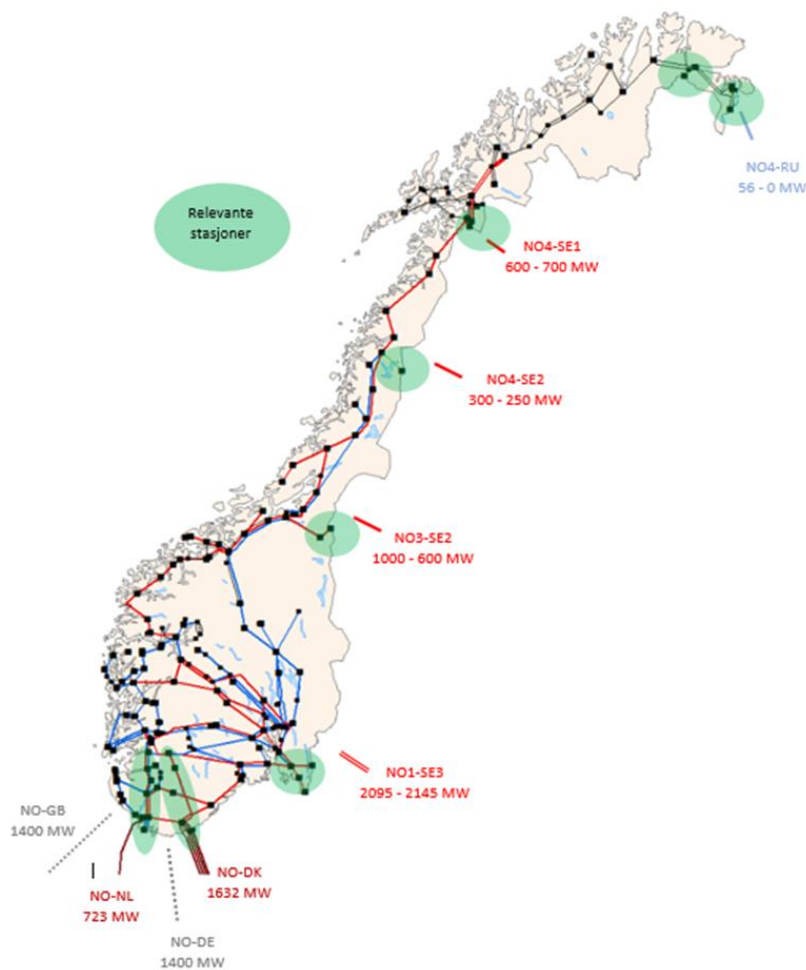
Ut fra dette har vi resonnerert og konkludert med at alle linjer, med unntak av linjer av radiell karakter, er å anse som vesentlige for å opprettholde eller øke kapasiteten på en eller flere utenlandsforbindelser. Dette fordi det samlede transmisjonsnett er helt vesentlig for å binde sammen produksjon, forbruk og ivareta tilgjengelig utvekslingskapasitet mot utlandet. Ved å fjerne en eller flere linjer i transmisjonsnett, vil det samlede nettsystemet og kapasiteten i en eller flere punkter i nettet også påvirkes. Dette omfatter da også utvekslingspunktene mot utlandet.

Kartet nedenfor viser de linjer som foreslås trukket ut av kostnadsgrunnlaget.

Det samme resonnetet gjør seg prinsipielt sett også gjeldende hva angår stasjoner/ transformering. Ved å fjerne en eller flere stasjoner i transmisjonsnettet vil kapasiteten i en eller flere punkter påvirkes negativt, følgelig også kapasiteten i punkter mot utlandet. Det kan imidlertid argumenteres med at stasjoner/ transformering som ligger i nettmessig nærhet til et utvekslingspunkt mot utlandet har en relativt større betydning for kapasiteten mot nevnte utvekslingspunkt enn stasjoner/ transformering som ligger nettmessig lenger unna. Vi har gjort en grov skjønsmessig vurdering av stasjoner/ transformering som ligger i nettmessig nærhet til et utvekslingspunkt mot utlandet. Øvrige stasjoner/ transformering er ikke tatt med i kostnadsgrunnlaget. Kartet nedenfor viser de stasjoner som foreslås

inkludert i kostnadsgrunnlaget:

Bokført verdi av de nettanlegg som vi ut fra ovenstående anser har en vesentlig betydning for kapasitet mot utlandet danner grunnlag for beregning av årlige kapitalkostnader. Kapitalkostnadene fremkommer som summen av årlige avskrivninger og årlig avkastning for de aktuelle nettanlegg. Den bokførte verdien inkluderer en forholdsmessig andel av såkalte fellesanlegg i stasjonene.

For å beregne de relevante kostnadene for henholdsvis systemdrift, nettap og drift- og vedlikehold har vi benyttet den samme relative andelen som for nettkapitalen. Vi har dermed benyttet den samme prosentvise andelen av totalen for å beregne de relevante kostnadene for henholdsvis systemdriften, nettapet og drifts- og vedlikeholdskostnadene. Dette er gjort da det som for nettanleggene ikke er faglig sett mulig å skille ut de faktiske, marginale kostnadene på disse områdene som kan sies å bidra til reguleringens formål. Det er naturlig å anta at kostnadene ved nettap og drift- og vedlikehold vil være knyttet til omfanget av nettanleggene. Når det gjelder systemdriften vil forholdet kunne være annerledes. Det er opplagt at systemdriftskostnadene øker med økt utvekslingskapasitet mot utlandet. På den annen side ville det vært systemdriftskostnader også uten utvekslingskapasitet mot utlandet. Det er i praksis ikke mulig å fastslå i hvilken grad eller hvor mye de faktiske, samlede systemdriftskostnadene er påvirket av utvekslingskapasitet mot utlandet. Vi har følgelig som et skjønsmessig beste estimat valgt å legge til grunn

at også de relevante og vesentlige systemdriftskostnadene beregnes på grunnlag av andelen av samlet nettkapital.

7. Rapportering av Statnetts planer og tiltak for å nå "priority objectives" i reguleringen

Målet med reguleringen er å bidra til at TSO bygger ut og opprettholder et nivå på utvekslingskapasitet mot utlandet som er nødvendig for å ha et effektivt og velfungerende marked.

Statnett er TSO i Norge. I dette ligger det at Statnett har systemansvaret samt ansvar for planlegging, drift og utvikling av transmisjonsnett. I henhold til Energiloven og tildelte konsesjoner legger Statnett samfunnsøkonomiske vurderinger til grunn for alle investeringer og tiltak i nettet. Overføringskapasitet mellom prisområder, herunder mot utlandet, inngår i denne vurderingen. Statnett utarbeider allerede en rekke overordnede planer, blant annet nettutviklingsplanen (NUP) og system- og markedsutviklingsplanen (SMUP). På samme måte som at det ikke anses som mulig eller hensiktsmessig å vurdere i hvilken grad enkeltanlegg i nettet påvirker kapasiteten på utenlandsforbindelsene, så vurderer vi det ikke som hensiktsmessig å trekke ut enkeltinvesteringer fra NUPen eller enkelttiltak fra SMUPen. Disse dokumentene vil samlet sett representere en beskrivelse av de samlede tiltak knyttet til hvordan Statnetts oppfylder sine forpliktelser ("Priority Objectives").

Vi foreslår at RMEs kontroll av om Statnett har oppfylt sine forpliktelser kan gjøres gjennom allerede etablert regulering av Statnett, blant annet gjennom oppfølging av:

- Utarbeidet og publisert Nettutviklingsplanen (NUP)
- Utarbeidet og publisert System- og markedsutviklingsplanen (SMUP)
- Innrapportert teknisk og økonomisk data (e-rapp) i henhold til retningslinjer

8. Forslag til rapportering av flaskehalsinntekter og tilhørende kostnader for årene 2019 og 2020

Basert på regnskapsførte flaskehalsinntekter mot utlandet og den beskrevne metodikk for beregning av kostnader relatert anlegg og tiltak som er relevante for utvekslingskapasiteten mot utlandet har vi utarbeidet et skyggeregnskap for 2019 og 2020. Alle beløp er i millioner kroner.

Flaskehalsinntekter			2019			2020
Sverige			142			846
Danmark			330			906
Nederland			123			582
Tyskland			0			26
Congestion income (CI)			596			2 361
Kostnader som er relevante for kapasitet mot utland	Utlands kabler	Ledninger/stasjoner	2019	Utlands kabler	Ledninger/stasjoner	2020
<i>Verdi nettanlegg</i>	<i>11 518</i>	<i>24 187</i>	<i>35 704</i>	<i>11 164</i>	<i>26 929</i>	<i>38 094</i>
<i>% av total verdi transmisjonsnett i Norge</i>	<i>21 %</i>	<i>45 %</i>	<i>66 %</i>	<i>19 %</i>	<i>46 %</i>	<i>65 %</i>
Kapitalkostnader	883	2 041	2 924	936	2 138	3 074
D/V-kostnader (inkl e-skatt)	160	1 281	1 441	170	1 145	1 315
Systemdrift	23	184	207	27	181	208
Transitt	0	0	0	0	0	0
Nettap	56	447	503	29	193	222
Sum relevante kostnader (approved expences)	1 121	3 953	5 075	1 162	3 656	4 818
CI < approved exp			-4 479			-2 457

Med de anbefalte prinsipper for kostnadsavgrensning, så viser skyggeregnskapet et "underskudd". For ordens skyld vil vi understreke at et underskudd her ikke har noe med hvorvidt utlandsforbindelsene er samfunnsøkonomisk lønnsomme eller ei. Metodikk for beregning av inntekter og kostnader i en samfunnsøkonomisk analyse vil avvike fundamentalt fra metodikken som legges til grunn i dette notatet.

I dette notatet har vi vurdert i hvilken grad også innenlandsk nett og tilhørende kostnader ved nettdriften har en vesentlig betydning for kapasitet mot utlandet. Svaret her er at det innenlandske transmisjonsnettet er helt nødvendig for å sikre denne kapasiteten på kort og lang sikt, og dermed at en vesentlig andel av det innenlandske nettet er relevant å ta med i et skyggeregnskap over historiske kostnader.

Ved vurdering av lønnsomhet ved en ny utenlandsforbindelse gjøres en samfunnsøkonomisk vurdering av nytte og kostnader som ventes å oppstå som en konsekvens av investeringen, dvs endringer i både nytteeffekter og kostnadsvirkninger. Ved en slik vurdering er det de marginale (økte) kostnadene i det innenlandske nettet som er relevant for analysen, og ikke en andel av de historiske kostnadene.

9. Vurdering av bruk av en intern konto

Metoden omhandler også vilkår og forutsetninger for bruk av en intern konto for avsetning av et eventuelt overskudd. Dette er en aktuell problemstilling også etter regelverket i 3. energimarkedspakke, og omtales derfor også i dette notatet.

I metodikken heter det blant annet:

Where the residual amount of CI is placed on a separate internal account line, the features of the separate internal account line must be determined. To this purpose, inter alia the accounting and tax rules applying to the Member State where the TSO is settled and the impact of a separate internal account line on the national network tariff level shall be duly considered. Ultimately, the most efficient way of implementing the separate internal account line shall be chosen from the two following options:

a) A separate internal account line in the TSO's account book, or a functionally equivalent facility; or

b) A separate internal account line for reporting purposes, or a functionally equivalent facility of CI and expenditures related to cross-zonal capacities.

Det er etter vår vurdering dermed etter den beskrevne metodikken som følger av 4. energimarkedspakke ikke noe krav om å etablere en intern konto. Beslutninger om investeringer eller andre tiltak for å opprettholde eller øke kapasitet mot utlandet fattes på grunnlag av samfunnsøkonomiske vurderinger. EU-reguleringen regulerer endrer ikke på dette. Finansieringen av en investering eller et annet tiltak vil være gjennom tariffinntekter, økt gjeld/ EK, flaskehalsinntekter, eller ved en kombinasjon av disse. Det er etter vår vurdering lite hensiktsmessig å "øremerke" flaskehalsinntekter for et gitt formål, da dette samlet sett kan bidra til en uhensiktsmessig og fordyrende finansiering. Gitt at et tiltak eller en investering er samfunnsøkonomisk lønnsom, vil det mest hensiktsmessige og effektive være å sørge for en best mulig finansiering samlet sett.

Ved det tilfelle at flaskehalsinntekter overstiger relevante kostnader, skal RME som regulator vurdere hvorvidt Statnett har gjort det som er formålstjenlig og nødvendig for å nå målene ved reguleringen. Om RME skulle vurdere at det ikke er gjort "nok", må eventuelle nye tiltak etableres og finansieres innenfor rammen av de samlede planer. Avsetting og øremerking av flaskehalsinntekter til et eventuelt framtidig formål vil i en slik sammenheng ikke være hensiktsmessig, og vil også kunne gi unødvendige tarifføkninger ved at flaskehalsinntekter blir bundet opp.